

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

**ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ**

**ΥΠΟΘΕΣΗ**      **ŌŲĚ**      **κατά ΕΛΛΑΔΑΣ**

*(Προσφυγή αριθ. 58164/10)*

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

**ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ**

**25 Σεπτεμβρίου 2012**

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

**Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα** 1  
**SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES**  
**DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES**  
**HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION**  
**SERVICE, ATHENS**

**Στην υπόθεση** **ÕËË** **κατά Ελλάδας,**

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Peer Lorenzen,

Elisabeth Steiner,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λινό-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 4 Σεπτεμβρίου 2012,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

#### ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 58164/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από μία Γεωργιανή υπήκοο, την κυρία **ÕËË** (η προσφεύγουσα»), η οποία προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 4 Οκτωβρίου 2010 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τον κύριο Θ. Τσιάτσιο, δικηγόρο Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Φ. Δεδούση, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Δ. Καλόγηρο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Η γεωργιανή κυβέρνηση, στην οποία κοινοποιήθηκε η προσφυγή (άρθρα 36

§ 1 της Σύμβασης και 44 § 1 α) του κανονισμού), εξέφρασε την επιθυμία να ασκήσει το δικαίωμα παρέμβασης στη διαδικασία. Ωστόσο, δεν υπέβαλε παρατηρήσεις εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

3. Η προσφεύγουσα παραπονείται για παραβίαση των άρθρων 3 (συνθήκες κράτησης), 5 § 1 και 5 § 4 της Σύμβασης.

4. Στις 17 Μαρτίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 1 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον να αποφανθεί το τμήμα συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας της υπόθεσης.

## ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

### I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγουσα έχει γεννηθεί το 1972 και κατοικεί στην Αθήνα.

#### **A. Η θέση υπό κράτηση της προσφεύγουσας ενόψει της απέλασής της και η σχετική προσφυγή**

6. Σε μία ημερομηνία που δεν διευκρινίζεται, η προσφεύγουσα εισήλθε στην ελληνική επικράτεια χωρίς έγγραφα ταυτότητας.

7. Στις 6 Ιουλίου 2010, συνελήφθη στην περιοχή της Χαλκιδικής και τέθηκε υπό κράτηση στα κρατητήρια της συνοριοφυλακής Παναγιάς για παράνομη είσοδο στην ελληνική επικράτεια.

8. Στις 8 Ιουλίου 2010, μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα Αρναίας (Χαλκιδική).

9. Στις 9 Ιουλίου 2010, ο αστυνομικός διευθυντής Χαλκιδικής διέταξε την απέλαση της προσφεύγουσας στη βάση του άρθρου 76 § 3 του νόμου αριθ. 3386/2005, για τον λόγο ότι είχε εισέλθει παράνομα στην ελληνική επικράτεια και παρέμενε σε αυτήν χωρίς να διαθέτει τα αναγκαία

διοικητικά έγγραφα. Επιπλέον, η εν λόγω αρχή αποφάσισε τη διατήρηση της κράτησής της «έως την εκτέλεση της απόφασης απέλασης και για περίοδο μη υπερβαίνουσα συνολικά τους έξι μήνες από την ημερομηνία της θέσης της υπό κράτηση, διότι, δεδομένων των συνθηκών της προκειμένης περίπτωσης, υπήρχε κίνδυνος να αποφύγει [η προσφεύγουσα] την απέλασή της» (απόφαση αριθ. 04/001158504). Στις 16 Ιουλίου 2010, ο αστυνομικός διευθυντής Κεντρικής Μακεδονίας απέρριψε την προσφυγή που είχε ασκήσει η προσφεύγουσα κατά της απόφασης αριθ. 04/001158504. Η ενδιαφερόμενη δεν άσκησε αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης της 16<sup>ης</sup> Ιουλίου 2010.

10. Εν τω μεταξύ, στις 9 Ιουλίου 2010, η προσφεύγουσα, μέσω του δικηγόρου της, είχε υποβάλει στην πρόεδρο του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης αντιρρήσεις ως προς της διατήρηση της κράτησής της. Υποστήριζε ιδίως ότι είχε λευκό ποινικό μητρώο, ότι δεν αποτελούσε απειλή για την δημόσια τάξη και ότι δεν υπήρχε κίνδυνος φυγής της. Υποστήριζε επιπλέον ότι φιλοξενείτο στη Θεσσαλονίκη από συμπατριώτισσές της, τις So.M και Sa.M, οι οποίες διέθεταν ελληνικά διαβατήρια. Προκειμένου να στηρίξει τον ισχυρισμό αυτό, προσκόμισε αντίγραφο του μισθωτηρίου της So.M.

11. Στις 21 Ιουλίου 2010, η πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης απέρριψε τις αντιρρήσεις της προσφεύγουσας. Διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε κανένα έγγραφο που να αποδεικνύει την ταυτότητά της και έκρινε ότι μόνο η πρόθεση μίας συμπατριώτισσάς της να την φιλοξενήσει στο σπίτι της δεν αρκούσε για να τεκμηριωθεί η ύπαρξη μόνιμης και σταθερής κατοικίας. Θεώρησε ότι υπήρχε κίνδυνος φυγής της προσφεύγουσας, η οποία δεν είχε κανένα οικογενειακό ή επαγγελματικό δεσμό με την Ελλάδα, σε περίπτωση απελευθέρωσής της, και ότι δε θα ήταν εύκολη η ανεύρεσή της για τους σκοπούς της εκτέλεσης της απόφασης απέλασης (απόφαση αριθ. 888/2010).

12. Στις 26 Ιουλίου 2010, η προσφεύγουσα μεταφέρθηκε στη Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής προκειμένου να συνταχθούν τα απαραίτητα για την απέλασή της έγγραφα.

13. Στις 27 Ιουλίου 2010, τέθηκε υπό κράτηση στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη).

14. Στις 9 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα υπέβαλε ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου Αθηνών νέες αντιρρήσεις ως προς την κράτησή της. Στις 10 Αυγούστου 2010, ο πρόεδρος του δικαστηρίου τις απέρριψε: έκρινε ιδίως ότι η προσφεύγουσα «προσπαθούσε, με τρόπο αντίθετο προς το νόμο, να αποφύγει τα προπαρασκευαστικά για την απομάκρυνσή της μέτρα». Κατέληξε ότι τυχόν απελευθέρωση της ενδιαφερομένης μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο την εκτέλεση του μέτρου απέλασης (απόφαση αριθ. 1087/2010).

15. Στις 12 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα κατέθεσε αίτηση ασύλου, από την οποία παραιτήθηκε στις 13 Σεπτεμβρίου 2010.

16. Στις 29 Οκτωβρίου 2010, κατέθεσε νέα αίτηση ασύλου. Στις 11 Νοεμβρίου 2010, η Επιτροπή Προσφυγών, η οποία θεσπίστηκε με το άρθρο 3 του διατάγματος αριθ. 81/2009, πρότεινε την απόρριψη της αίτησης για τον λόγο ότι η προσφεύγουσα είχε δηλώσει ενώπιόν της ότι είχε εγκαταλείψει τη χώρα της για να αναζητήσει μία καλύτερη ζωή και καλύτερες συνθήκες εργασίας, και ότι τα κίνητρά της δεν αποδείκνυαν την ύπαρξη κινδύνου δίωξής της από τις αρχές της χώρας της. Η επιτροπή έκρινε αβάσιμη και καταχρηστική την αίτηση ασύλου της προσφεύγουσας, κρίνοντας ότι είχε αποδεδειγμένα χρησιμοποιήσει αυτή την οδό για να διευκολύνει την παραμονή της στην Ελλάδα.

17. Στις 6 Ιανουαρίου 2011, η Διεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής διέταξε την απελευθέρωση της προσφεύγουσας και της χορήγησε προθεσμία τριάντα ημερών για να εγκαταλείψει τη χώρα, καθώς είχε

συμπληρωθεί η μέγιστη διάρκεια κράτησης που προβλέπει ο νόμος (έξι μήνες) χωρίς να έχει περατωθεί η διαδικασία ασύλου.

18. Στις 2 Μαΐου 2011, η Διεύθυνση αλλοδαπών Αττικής απέρριψε την αίτηση ασύλου.

**B. Οι συνθήκες κράτησης πριν την απέλαση στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη)**

*1. Η εκδοχή της προσφεύγουσας*

19. Στην προσφυγή της ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το κελί της στα κρατητήρια της Πέτρου Ράλλη δεν αεριζόταν ούτε φωτιζόταν επαρκώς, ότι το εμβαδόν του ήταν 12 τετραγωνικά μέτρα και ότι το μοιραζόταν με δεκαπέντε με είκοσι άλλες κρατούμενες. Ο αέρας ήταν υγρός και δύσσομος, κυρίως λόγω του συγχρωτισμού με καπνιστές. Επιπλέον, η προσφεύγουσα καταγγέλλει την έλλειψη χώρου προαυλισμού και σωματικής άσκησης. Οι κρατούμενες δεν είχαν καμία ψυχαγωγική δραστηριότητα. Υποστηρίζει τέλος ότι τα κρατητήρια ήταν βρώμικα και ότι ο αριθμός των ντους και των τουαλετών ήταν ανεπαρκής.

20. Στις 31 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα παραπονέθηκε εγγράφως στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για τις συνθήκες κράτησής της καθώς και για τη διατήρηση της κράτησής της και κατηγόρησε τις αρχές ότι παρέμεναν παθητικές αναφορικά με τα προπαρασκευαστικά μέτρα για την απομάκρυνσή της από την ελληνική επικράτεια. Κατά τα λεγόμενά της, κατά την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής, δεν είχε λάβει απάντηση στα παράπονά της.

21. Στις παρατηρήσεις της σε απάντηση σε εκείνες της Κυβέρνησης (παράρτημα 13), η προσφεύγουσα παρέχει συμπληρωματικές διευκρινίσεις αναφορικά με τις συνθήκες κράτησής της. Υποστηρίζει ότι, για δέκα

ημέρες, είχε αναγκαστεί να κοιμηθεί στο πάτωμα από μπετόν, λόγω έλλειψης στρωμάτων. Τα στρώματα είχε αποθητική οσμή. Λόγω της βρωμιάς του περιβάλλοντος χώρου, τα μαλλιά των κρατούμενων είχαν γεμίσει ψείρες. Δεν υπήρχε ζεστό νερό για το ντους. Για διακόσιες κρατούμενες υπήρχαν μόνο έξι τουαλέτες και έξι ντους, εκ των οποίων μόνο μία τουαλέτα και ένα ντους λειτουργούσαν. Οι κρατούμενες έδιναν μάχη μεταξύ τους για να έχουν πρόσβαση στα ντους και τις τουαλέτες. Επιπλέον, αναγκάζονταν να χτυπούν τα κάγκελα των κελιών για να πάρουν από τους φύλακες άδεια να πάνε στην τουαλέτα.

22. Η τροφή ήταν πάντα κρύα, με την ημερομηνία λήξης των τροφίμων να έχει ενίοτε παρέλθει. Το τρεχούμενο νερό δεν ήταν πόσιμο.

23. Στις κρατούμενες επιτρεπόταν να βγαίνουν στο διάδρομο είκοσι λεπτά κάθε ημέρα. Καθόλη τη διάρκεια της κράτησης της προσφεύγουσας, οι κρατούμενες είχαν οδηγηθεί μόνο μία φορά σε κλειστό στάδιο που βρισκόταν πλησίον των κρατητηρίων.

## *2. Η εκδοχή της Κυβέρνησης*

24. Κατά την Κυβέρνηση, καθόλη τη διάρκεια της κράτησής της (από 27 Ιουλίου 2010 έως 6 Ιανουαρίου 2011), η προσφεύγουσα κρατείτο, με τέσσερις άλλες συμπατριώτισσές της, σε ένα κελί που προορίζεται για πέντε γυναίκες, εμβαδού 12 τετραγωνικών μέτρων, το οποίο διαθέτει τουαλέτα και ντους, σωστό εξαερισμό και φωτισμό και κεντρικό σύστημα κλιματισμού που παράγει κρύο και ζεστό αέρα. Η συνολική χωρητικότητα του χώρου κράτησης για τις γυναίκες είναι εκατόν πενήντα άτομα, αλλά, κατά τη διάρκεια της κράτησης της προσφεύγουσας, ο αριθμός κρατούμενων δεν υπερέβη τις εκατόν είκοσι.

25. Οι συνθήκες υγιεινής και η καθαριότητα των χώρων είναι εν γένει πολύ ικανοποιητικές. Οι τουαλέτες και τα λουτρά, επαρκή σε αριθμό, είναι προσβάσιμα μία φορά για κάθε ώρα, ή και συχνότερα σε περίπτωση

ανάγκης. Μία ιδιωτική εταιρία καθαρίζει και απολυμαίνει καθημερινά τους χώρους.

26. Επιπλέον, οι κρατούμενες δικαιούνται καθαρά κλινοσκεπάσματα, προϊόντα σωματικής υγιεινής καθώς και τηλεφωνικές κάρτες για να επικοινωνούν με την οικογένεια ή τον δικηγόρο τους.

27. Κατά την άφιξή τους, όλες οι κρατούμενες υποβάλλονται σε ιατρικό έλεγχο από γιατρούς που συνεργάζονται με τη μη κυβερνητική οργάνωση «Ιατρική παρέμβαση». Οι κρατούμενες πάσχουν από προβλήματα που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν στο ιατρείο μεταφέρονται σε δημόσιο νοσοκομείο. Υπάρχει επίσης περίθαλψη των κρατουμένων από ψυχολόγους της ίδιας οργάνωσης.

28. Η σίτιση των κρατουμένων εξασφαλίζεται από τις αρχές και περιλαμβάνει πρωινό, μεσημεριανό και βραδινό. Τα γεύματα προετοιμάζονται στους χώρους της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής.

29. Επιτρέπονται επισκέψεις τέσσερις φορές την εβδομάδα και στις κρατούμενες επιτρέπεται να λαμβάνουν από τους επισκέπτες χρήματα ή άλλα αντικείμενα. Όσον αφορά την επικοινωνία με τους δικηγόρους, αυτή επιτρέπεται καθόλη τη διάρκεια της ημέρας. Τέλος, οι κρατούμενες μπορούν να προαυλίζονται καθημερινά από τις 16.00 έως τις 18.00 η ώρα.

## **II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ**

### **A. Το εθνικό δίκαιο και η πρακτική**

#### *1. Ο νόμος αριθ. 3386/2005*

30. Τα εφαρμοστέα εν προκειμένω άρθρα του νόμου αριθ. 3386/2005 σχετικά με την είσοδο, παραμονή και ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όπως αυτά ίσχυαν κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, προέβλεπαν:

### **Άρθρο 2**

«1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή:

(...)

γ) στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 (...)

### **Άρθρο 76**

«1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

(...)

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της χώρας.

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και (...) αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτησή του μέχρι την έκδοση, εντός τριών ημερών, απόφασης ως προς την απέλασή του (...). Ο αλλοδαπός που κρατείται (...) μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησής του ενώπιον του προέδρου (...) του διοικητικού πρωτοδικείου (...).

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με την ίδια απόφαση τάσσει σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες.

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία (...).»

#### **Άρθρο 77**

«Κατά της απόφασης απέλασης δικαιούται ο αλλοδαπός να προσφύγει μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την κοινοποίησή της στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης (...). Η σχετική απόφαση εκδίδεται μέσα σε τρεις εργάσιμες ημέρες από την άσκηση της προσφυγής. Η άσκηση προσφυγής συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία με την απόφαση απέλασης έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την απέλαση.»

#### **Άρθρο 78**

«Αν δεν είναι εφικτή η άμεση απέλαση του αλλοδαπού από τη Χώρα για λόγους ανωτέρας βίας, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης (...) μπορεί, με απόφαση του, να αναστείλει την εκτέλεση της απόφασης απέλασης. Με όμοια απόφαση επιβάλλονται στον αλλοδαπό περιοριστικοί όροι.»

31. Το άρθρο 55 του νόμου αριθ. 3900/2010, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2011, τροποποίησε το άρθρο 76 του νόμου αριθ. 3386/2005. Η διάταξη αυτή προβλέπει στο εξής:

**Άρθρο 76**

«1. Η διοικητική απέλαση αλλοδαπού επιτρέπεται εφόσον:

(...)

γ. Η παρουσία του στο ελληνικό έδαφος είναι επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή την ασφάλεια της χώρας.

(...)

2. Η απέλαση διατάσσεται με απόφαση του οικείου Αστυνομικού Διευθυντή και (...) αφού προηγουμένως δοθεί στον αλλοδαπό προθεσμία τουλάχιστον σαράντα οκτώ ωρών για να υποβάλει τις αντιρρήσεις του.

3. Εφόσον ο αλλοδαπός εκ των εν γένει περιστάσεων κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της αναχώρησης του ή τη διαδικασία απομάκρυνσης του, με απόφαση των οργάνων της προηγούμενης παραγράφου, διατάσσεται η προσωρινή κράτηση του μέχρι την έκδοση, εντός 3 ημερών, απόφασης ως προς την απέλαση του. Εφόσον εκδοθεί απόφαση απέλασης, η κράτηση συνεχίζεται ως την εκτέλεση της απέλασης, σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 6 μήνες. Σε περίπτωση που η απέλαση καθυστερεί επειδή αυτός αρνείται να συνεργαστεί ή καθυστερεί η λήψη των αναγκαίων για την απέλαση του εγγράφων από τη χώρα καταγωγής ή προέλευσης του, η κράτηση του αλλοδαπού είναι δυνατόν να παραταθεί για περιορισμένο χρόνο, που δεν υπερβαίνει τους 12 μήνες (...)

4. Σε περίπτωση που ο προς απέλαση αλλοδαπός δεν κρίνεται ύποπτος φυγής ή επικίνδυνος για τη δημόσια τάξη ή ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου διαφωνεί ως προς την κράτησή του, με

την ίδια απόφαση τάσσει σε αυτόν προθεσμία προς αναχώρηση, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τριάντα ημέρες (...)

5. Η κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου αυτού απόφαση μπορεί να ανακληθεί ύστερα από αίτηση των διαδίκων, αν η αίτηση ανάκλησης στηρίζεται σε νέα στοιχεία (...).»

2. Το διάταγμα αριθ. 90/2008 για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τη διαδικασία χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα (καταργήθηκε με το διάταγμα αριθ. 114/2010)

32. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του άρθρου 13 του διατάγματος είχαν ως εξής:

«1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, που αιτείται τη χορήγηση καθεστώτος πρόσφυγα, δεν κρατείται για μόνο το λόγο ότι εισήλθε και παραμένει παράνομα στη χώρα. Το πρόσωπο που υποβάλλει αίτημα για τη χορήγηση ασύλου, κατά το χρόνο που κρατείται και εκκρεμεί σε βάρος του διαδικασία απέλασης, παραμένει υπό κράτηση και η αίτησή του εξετάζεται με απόλυτη προτεραιότητα. Μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας ασύλου δεν απελαύνεται.

2. Ο οικείος Αστυνομικός Διευθυντής (...) μπορεί (...) να περιορίζει τους αιτούντες άσυλο σε κατάλληλο χώρο όταν, και για όσο χρόνο, τούτο απαιτείται για τον προσδιορισμό των συνθηκών εισόδου, της ταυτότητας και προέλευσης των μαζικά λάθρα εισερχόμενων αιτούντων ή όταν συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος ή δημόσιας τάξης ή όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο για την ταχεία και αποτελεσματική διεκπεραίωση της ως άνω

διαδικασίας. Το χρονικό διάστημα του περιορισμού σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υπερβαίνει τις εξήντα (60) ημέρες.»

3. Το διάταγμα αριθ. 114/2010 σχετικά με το καθεστώς του πρόσφυγα και την καθιέρωση ενιαίας διαδικασίας για αλλοδαπούς και ανιθαγενείς

33. Τα εφαρμοστέα εν προκειμένω άρθρα αυτού του διατάγματος, το οποίο τέθηκε σε ισχύ στις 22 Νοεμβρίου 2010, προβλέπουν:

### **Άρθρο 5 § 1**

«Οι αιτούντες επιτρέπεται να παραμένουν στη Χώρα μέχρι την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας εξέτασης της αίτησης και δεν απομακρύνονται με οποιοδήποτε τρόπο.»

### **Άρθρο 6**

«1. Οι αιτήσεις δεν απορρίπτονται, ούτε αποκλείεται η εξέταση τους για μόνο το λόγο ότι δεν υποβλήθηκαν το ταχύτερο δυνατό.

2. Οι αποφάσεις επί των αιτήσεων λαμβάνονται σε ατομική βάση, μετά από εμπειρισταωμένη, αντικειμενική και αμερόληπτη εξέταση (...).»

### **Άρθρο 13**

«1. Υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής, που αιτείται διεθνούς προστασίας, δεν κρατείται για μόνο το λόγο ότι εισήλθε και παραμένει παράνομα στη χώρα. Πρόσωπο, το οποίο κατά το χρόνο που κρατείται υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας, παραμένει υπό κράτηση εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2.

2. Η κράτηση των αιτούντων σε κατάλληλο χώρο επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και εφόσον δεν μπορούν να εφαρμοσθούν εναλλακτικά μέτρα, για έναν από τους παρακάτω λόγους:

α. Δεν φέρει ή έχει καταστρέψει τα ταξιδιωτικά του έγγραφα και είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί η ταυτότητα του, οι συνθήκες εισόδου και τα πραγματικά στοιχεία προέλευσης του (...).

β. Συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη για λόγους που αναλύονται ειδικώς στην απόφαση κράτησης.

γ. Κρίνεται αναγκαία για την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση του αιτήματος.

(...)

4. Η κράτηση αυτή επιβάλλεται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα και σε καμία περίπτωση δεν δύναται να υπερβαίνει τις ενενήντα (90) ημέρες. Εάν ο αιτών έχει προηγουμένως κρατηθεί εν όψει διοικητικής απέλασης του, ο συνολικός χρόνος κράτησης δεν δύναται να υπερβαίνει τις εκατόν ογδόντα (180) ημέρες.

5. Οι αιτούντες που κρατούνται, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, έχουν τα δικαιώματα προσφυγής και υποβολής αντιρρήσεων που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 3386/2005, όπως ισχύει.

6. Στις περιπτώσεις κράτησης αιτούντων, οι αρμόδιες αρχές παραλαβής ή εξέτασης (...) εφαρμόζουν τα ακόλουθα:

(...)

δ. Παρέχουν στους κρατούμενους την προσήκουσα ιατρική φροντίδα.

ε. Διασφαλίζουν το δικαίωμα για νομική εκπροσώπηση των κρατούμενων.

στ. Μεριμνούν ώστε οι κρατούμενοι να ενημερώνονται για τους λόγους και τη διάρκεια της κράτησης.»

*4. Το προεδρικό διάταγμα αριθ. 18/1989*

34. Το άρθρο 52 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 18/1989, όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 34 § 3 του νόμου αριθ. 3772/2009, έχει ως εξής:

«(...)

5. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου ή του αρμόδιου Τμήματος μπορεί (...) να εκδώσει προσωρινή διαταγή αναστολής εκτελέσεως [της προσβληθείσας διοικητικής πράξης] η οποία καταχωρίζεται κάτω από την αίτηση. Στην περίπτωση αυτή, ορίζεται αμέσως εισηγητής και δικάσιμος για την εκδίκαση της αιτήσεως ακυρώσεως και γίνονται, με επιμέλεια του αιτούντος, οι κατά την παράγραφο 3 κοινοποιήσεις.

Για την έκδοση προσωρινής διαταγής αποφαινεται ο Πρόεδρος, το ταχύτερο δυνατόν μετά την προσκόμιση του αποδεικτικού κοινοποίησης (...). Ο Υπουργός ή το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου μπορούν να διατυπώσουν τις απόψεις τους μέσα σε πέντε (5) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις ο Πρόεδρος αποφαινεται χωρίς τις πιο πάνω κοινοποιήσεις, οι οποίες, σε περίπτωση εκδόσεως προσωρινής διαταγής, γίνονται από τον αιτούντα αμέσως.(...)»

*5. Το διάταγμα αριθ. 141/1991 σχετικά με τις αρμοδιότητες των οργάνων του υπουργείου Δημόσιας Τάξης*

35. Το άρθρο 66 § 6 του διατάγματος αυτού έχει ως εξής:

«Στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων που προορίζονται για Σωφρονιστικό Κατάστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν την μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σ' αυτό.»

6. Το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 53/1974 και η νομική ισχύς της Σύμβασης στο εσωτερικό δίκαιο

36. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη δυνάμει του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 53/1974 (μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα). Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 28 § 1 του Συντάγματος, «Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ, σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου (...)». Συνεπώς, η Σύμβαση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ελληνικού νομικού συστήματος και υπερισχύει έναντι κάθε άλλης αντίθετης διάταξης εσωτερικού δικαίου.

## **B. Οι διεθνείς εκθέσεις**

1. *Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT)*

37. Μετά από επίσκεψή της στην Ελλάδα από τις 23 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2008, η CPT διαπίστωνε στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 30 Ιουνίου 2009 ότι την ημέρα της επίσκεψης, το Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) φιλοξενούσε 173 άντρες, 65 γυναίκες και 19 ανήλικους ενώ είχε χωρητικότητα για 208 άντρες, 150 γυναίκες και 19 ανηλικούς. Σύμφωνα με την έκθεση, οι κρατούμενοι παρέμεναν στα κελιά τους 24 ώρες το 24ωρο, επειδή ο χώρος προαυλισμού δεν πληρούσε τους όρους ασφάλειας. Η CPT παρατηρούσε ότι δεν υπήρχε ούτε χώρος ανάπαυσης ούτε χώρος προορισμένος για δραστηριότητες, ότι τα περισσότερα σκεπάσματα ήταν βρώμικα, ότι οι νεοαφιχθέντες δεν είχαν

καθαρά σεντόνια και κουβέρτες και ότι δεν υπήρχε WC μέσα στα κελιά. Πολλοί κρατούμενοι δήλωσαν ότι η πρόσβαση στις τουαλέτες κατά τη διάρκεια της νύχτας ήταν προβληματική.

38. Κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα από τις 17 έως τις 29 Σεπτεμβρίου 2009, η CPT, στην έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 17 Νοεμβρίου 2010, ανέφερε τα εξής:

«(...)

68. Το κέντρο της Πέτρου Ράλλη εξακολουθεί να είναι ακατάλληλο για την μακρόχρονη κράτηση παράνομων μεταναστών, όπως η CPT είχε ήδη επισημάνει πριν να εγκαινιασθεί επίσημα το 2005. Το 2009 (...) κάποιοι άντρες κρατούμενοι κοιμούταν σε στρώματα παραταγμένα στο πάτωμα. Πάντως, η γενικότερη κατάσταση από την άποψη των συνθηκών υγιεινής ήταν πολύ καλύτερη απ'ότι στο παρελθόν και η πρόσβαση στις τουαλέτες, ακόμα και μέσα στη διάρκεια της νύχτας, δεν δημιουργούσε πρόβλημα, χάρη στη συνεχή παρουσία αστυνομικών στους διαδρόμους.

Η αντιπροσωπεία της CPT σημείωσε επίσης ότι ο εξωτερικός χώρος προαυλισμού ήταν πλέον σε λειτουργία, ακόμη κι αν οι κρατούμενοι δεν είχαν καθημερινά πρόσβαση σε αυτόν.

(...)

70. Ένα κοινό πρόβλημα σε όλα τα ειδικά κέντρα για παράνομους μετανάστες και τα κέντρα κράτησης της αστυνομίας τα οποία επισκεφθήκαμε ήταν η δυσκολία με την οποία οι κρατούμενοι διατηρούνταν καθαροί λόγω της ανεπαρκούς ποσότητας απορρυπαντικών και προϊόντων προσωπικής υγιεινής. Σε ορισμένα κέντρα, δίδονταν στους κρατουμένους μικρές ποσότητες σαπουνιού, σκόνης πλυσίματος και ενίοτε σαμπουάν, ενώ σε άλλα μόνο σαπούνι. Ομοίως, δεν παρεχόταν τακτικά χαρτί τουαλέτας. Άλλα

προϊόντα υγιεινής, όπως οδοντόβουρτσες ή οδοντόκρεμα, έπρεπε να τα αγοράζουν οι ίδιοι οι κρατούμενοι. Δεν επιτρέπονταν σύνεργα ξυρίσματος και, όταν οι κρατούμενοι κατάφεραν να τα πάρουν από το προσωπικό, έπρεπε να τα μοιραστούν μεταξύ τους.

Δεδομένης της ασταθούς ιατρικής κατάστασης ενός μεγάλου αριθμού ατόμων, η CPT επαναλαμβάνει την ανάγκη να θεωρούν οι ελληνικές αρχές την προσωπική υγιεινή ως ζήτημα προτεραιότητας.»

39. Στην από 15 Μαρτίου 2011 δημόσια δήλωσή της, η οποία έγινε δυνάμει του άρθρου 10 § 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, η CPT επεσήμαινε ιδίως τα εξής:

«Οι ελληνικές αρχές συνέχισαν να διαβεβαιώνουν ότι γίνονταν ενέργειες για τη βελτίωση της κατάστασης. Έτσι, με την από 23 Νοεμβρίου 2009 επιστολή τους, ενημέρωσαν την CPT ότι θα έθεταν τέλος στη διοικητική κράτηση παρανόμων αλλοδαπών σε αστυνομικά τμήματα και τμήματα συνοριακής φύλαξης και ότι, στο μέλλον, τα άτομα αυτά θα τοποθετούνταν σε κέντρα κράτησης ειδικά σχεδιασμένα για τον σκοπό αυτό. (...)

Δυστυχώς, τα ευρήματα της CPT κατά τη διάρκεια της τελευταίας της επίσκεψης στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 2011 έδειξαν ότι οι πληροφορίες που παρείχαν οι αρχές δεν ήταν αξιόπιστες. Τα αστυνομικά τμήματα και τα τμήματα συνοριακής φύλαξης φιλοξενούσαν έναν ολοένα αυξανόμενο αριθμό παράνομων αλλοδαπών σε ακόμη χειρότερες συνθήκες. (...)

## 2. Η έκθεση της Human Rights Watch του Νοεμβρίου 2008

40. Το 2008, δόθηκε άδεια στη μη κυβερνητική οργάνωση Human Rights Watch να επισκεφθεί το κέντρο της Πέτρου Ράλλη. Αν και δεν υπήρξε η δυνατότητα ιδιωτικής συνομιλίας με τους κρατούμενους, οι εκπρόσωποί της μπόρεσαν να συζητήσουν εν συντομία με πολλούς εξ αυτών στα κελιά τους και να διαπιστώσουν τις επικρατούσες συνθήκες.

41. Η έκθεση της ΜΚΟ υποστήριζε ότι δε θα έπρεπε να ξεγελιέται κανείς: το κέντρο της Πέτρου Ράλλη ήταν στην πραγματικότητα μία φυλακή. Πάντα σύμφωνα με την έκθεση αυτή, οι κρατούμενοι τοποθετούνταν σε διαδοχικά κελιά κατά μήκος ενός διαδρόμου, κάθε κελί είχε πέντε κρεβάτια από μπετόν, ο τέταρτος τοίχος κάθε κελιού αποτελείτο από σιδερένιες μπάρες, με μία πόρτα που έβγαζε στο διάδρομο, κάτι που απέκλειε οποιαδήποτε ιδιωτική ζωή για τους ενοίκους των κελιών. Η έκθεση επεσήμαινε επίσης ότι οι κρατούμενοι έπρεπε να ζητήσουν άδεια για να πάνε στην τουαλέτα. Ένας άνδρας υποστήριξε ότι είχε αναγκαστεί να ουρήσει σε ένα μπουκάλι διότι οι φύλακες δεν ανταποκρίνονταν στα αιτήματά του να πάει στην τουαλέτα. Οι φύλακες άφηναν τους κρατούμενους να βγαίνουν στον διάδρομο δύο ώρες κάθε μέρα, αλλά μόνο μία ώρα την εβδομάδα στην ταράτσα του κέντρου. Σύμφωνα με τους εκπροσώπους της Human Rights Watch, το κέντρο έμοιαζε να έχει καθαρισθεί πριν την επίσκεψη, αλλά πολλοί κρατούμενοι είχαν παραπονεθεί για τις συνθήκες υγιεινής.

42. Όσον αφορά τις γυναίκες, είχαν παραπονεθεί για το ότι ήταν υποχρεωμένες να αγοράζουν σαπούνι και για το ότι δυσκολεύονταν να διατηρούνται καθαρές.

*3. Η έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες*

42. Στην έκθεσή της του Νοεμβρίου 2010 για την Ελλάδα, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες επεσήμαινε ότι ο υπερπληθυσμός και οι κακές συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα κράτησης αλλοδαπών και στα

συνοριακά φυλάκια είχαν χειροτερεύσει από την έναρξη ισχύος το 2009 του νέου νόμου για την κράτηση παράνομων μεταναστών. Ο εν λόγω νόμος αύξανε τη μέγιστη περίοδο κράτησης σε έξι ή και δώδεκα μήνες, γεγονός που είχε επιφέρει αύξηση των κρατουμένων. Αυτή η χειροτέρευση είναι ιδιαίτερα εμφανής στα κέντρα που βρίσκονται στα σύνορα (ιδίως στον Έβρο), αλλά παρόμοιες συνθήκες είχαν διαπιστωθεί και στον αστικό ιστό, ιδίως στην Αθήνα (Διεύθυνση Αλλοδαπών (Πέτρου Ράλλη)), Διεθνές Αεροδρόμιο Αθηνών και πολυάριθμα αστυνομικά τμήματα).

## ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

### I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗΣ ΕΝΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

44. Καταρχήν, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν εξαντλήθηκαν τα εθνικά ένδικα μέσα, όσον αφορά τόσο τις συνθήκες κράτησης της προσφεύγουσας όσο και τη νομιμότητα της κράτησής της. Ειδικότερα, υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα παρέλειψε να ασκήσει αίτηση ακύρωσης κατά της απόφασης της 16<sup>ης</sup> Ιουλίου 2010, με την οποία ο αστυνομικός διευθυντής Κεντρικής Μακεδονίας απέρριψε την προσφυγή που είχε ασκήσει η ενδιαφερόμενη κατά της απόφασης που διέτασσε την απέλαση και κράτησή της. Η προσφεύγουσα είχε ομοίως παραλείψει να ζητήσει συγχρόνως την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης απέλασης και τη χορήγηση προσωρινής διαταγής αναστολής. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, αν η προσφεύγουσα είχε ασκήσει αυτά τα ένδικα μέσα και είχε λάβει προσωρινή διαταγή αναστολής, θα μπορούσε να έχει προβάλει το γεγονός αυτό στις κατατεθείσες αντιρρήσεις και να έχει αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησής της. Η προσφεύγουσα είχε καταθέσει δύο φορές αντιρρήσεις με ίδιο περιεχόμενο ενώπιον του προέδρου του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, υποστηρίζοντας ότι είχε γνωστή και σταθερή

κατοικία στην οικία μίας φίλης της στη Θεσσαλονίκη, αλλά δεν έκανε καμία αναφορά ούτε στο ζήτημα της νομιμότητας της απόφασης απέλασης ούτε στις συνθήκες κράτησής της. Μετά την απόρριψη των αντιρρήσεών της από τον πρόεδρο του διοικητικού πρωτοδικείου, κατέθεσε αίτηση ασύλου από την οποία παραιτήθηκε για να την καταθέσει εκ νέου λίγο αργότερα.

45. Κατά την προσφεύγουσα, μία προσωρινή διαταγή αναστολής επιφέρει την αναστολή της εκτέλεσης του μέτρου απέλασης. Τούτο δε σημαίνει ωστόσο ότι αυτή επιφέρει την αυτόματη ακύρωση της κράτησης, αλλά ότι ο αλλοδαπός δεν μπορεί να κρατηθεί πέραν του νομίμου ορίου των έξι μηνών που προβλέπει το άρθρο 76 § 3 του νόμου αριθ. 3386/2005.

46. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με τον κανόνα της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, ο οποίος διατυπώνεται στο άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης, πριν να προσφύγει ενώπιον διεθνούς δικαστηρίου, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπεύθυνο Κράτος την δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις με τα εθνικά μέσα, χρησιμοποιώντας τα δικαστικά βοηθήματα που προσφέρει η εθνική νομοθεσία εφόσον αυτά είναι αποτελεσματικά και επαρκή (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 29183/95, § 37, CEDH 1999-I). Πράγματι, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν προβλέπει παρά μόνον την εξάντληση των ενδίκων μέσων που σχετίζονται με τις επίδικες παραβιάσεις και είναι διαθέσιμα και επαρκή. Πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή βαθμό βεβαιότητα, όχι μόνον στην θεωρία, αλλά και στην πράξη, άλλως στερούνται της απαιτούμενης αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Το εναγόμενο Κράτος έχει την ευθύνη να καταδείξει ότι οι απαιτήσεις αυτές εκπληρώνονται (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, § 38, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I).

47. Αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης, και σε γενικές γραμμές, το Δικαστήριο παρατηρεί καταρχήν ότι από τον φάκελο, και ιδίως από τις διαπιστώσεις της CPT και της Human Rights Watch, προκύπτει ότι οι συνθήκες κράτησης στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) επιδέχονται κριτικής και ότι, επιπλέον, οφείλονται σε ένα δομικό πρόβλημα και δεν αφορούν αποκλειστικά τη συγκεκριμένη περίπτωση της προσφεύγουσας (βλέπε, ιδίως, *Mamedova κατά Ρωσίας*, αριθ. 7064/05, § 56, 1<sup>η</sup> Ιουνίου 2006). Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν αποδείχθηκε ότι τα ένδικα μέσα που υποδεικνύει η Κυβέρνηση επαρκούν από μόνα τους για να θεραπεύσουν την κατάσταση που αποτελεί την αιτία της αιτίας της προσφεύγουσας στη βάση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

48. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, στις 31 Αυγούστου 2010, η προσφεύγουσα παραπονέθηκε εγγράφως στην Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Αττικής για τις συνθήκες κράτησής της χωρίς να λάβει απάντηση στα παράπονά της.

49. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφυγή δεν μπορεί να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, σε ό,τι αφορά τις συνθήκες κράτησής της. Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί η σχετική ένσταση της Κυβέρνησης.

50. Απομένει το ζήτημα αν η προσφεύγουσα εξάντλησε τα εθνικά ένδικα μέσα σε ό,τι αφορά τη νομιμότητα της απόφασης απέλασης και κράτησης, ζήτημα το οποίο το Δικαστήριο θα εξετάσει αργότερα.

## II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

51. Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι συνθήκες κράτησής της στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής (Πέτρου Ράλλη) αποτέλεσαν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Παραπονείται ως

προς τούτο για παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

#### **A. Επί του παραδεκτού**

52. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής δεν είναι προδήλως αβάσιμο υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτό δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει συνεπώς να κηρυχθεί παραδεκτό.

#### **B. Επί της ουσίας**

53. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι, καθόλη τη διάρκεια της κράτησής της στα κρατητήρια της Υποδιεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής, η προσφεύγουσα είχε τοποθετηθεί σε κελί χωρητικότητας πέντε ατόμων, εμβαδού 12 τετραγωνικών μέτρων, ότι λάμβανε ικανοποιητική σίτιση και περίθαλψη, ότι είχε τη δυνατότητα επικοινωνίας είτε μέσω τηλεφώνου είτε μέσω επισκέψεων και ότι ετύγχανε καλών συνθηκών υγιεινής. Λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών αυτών και της διάρκειας της παραμονής της ενδιαφερομένης στα εν λόγω κρατητήρια, η Κυβέρνηση είναι της άποψης ότι εν προκειμένω οι συνθήκες κράτησης δεν έφθασαν το απαραίτητο όριο ώστε να χαρακτηρισθούν απάνθρωπες και εξευτελιστικές.

54. Για να υποστηρίξει τους ισχυρισμούς της, η προσφεύγουσα επικαλείται τη νομολογία του Δικαστηρίου επί υποθέσεων κράτησης αλλοδαπών εν όψει της απέλασής τους, ιδίως τις αποφάσεις *S.D. κατά Ελλάδας* (αριθ. 53541/07, 11 Ιουνίου 2009) και *R.U. κατά Ελλάδας*

(προαναφερόμενη), καθώς και τις εκθέσεις που συντάζαν διάφοροι διεθνείς οργανισμοί όπως η Human Rights Watch, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και ο ειδικός εισηγητής του ΟΗΕ για τα βασανιστήρια (αποστολή 2010), και άρθρα ελληνικών εφημερίδων (του 2009 και 2010) αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης στην Πέτρου Ράλλη.

55. Το Δικαστήριο επαναβεβαιώνει καταρχήν ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης καθιερώνει μία από τις πλέον θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών και ότι απαγορεύει με απόλυτους όρους τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, όποιες και αν είναι οι συνθήκες και οι πράξεις του θύματος (βλέπε, για παράδειγμα, *Labita κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 26772/95, § 119, CEDH 2000-IV).

56. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εν συνεχεία ότι, αν και τα Κράτη έχουν την άδεια να θέτουν υπό κράτηση πιθανούς μετανάστες δυνάμει του «αναντίρρητου δικαιώματός τους να ελέγχουν (...) την είσοδο και παραμονή αλλοδαπών στο έδαφός τους» (*Amuur κατά Γαλλίας*, 25 Ιουνίου 1996, § 41, *Recueil* 1996-III), το εν λόγω δικαίωμα πρέπει να ασκείται σύμφωνα προς τις διατάξεις της Σύμβασης (*Mahdid et Haddar κατά Αυστρίας* (déc.), αριθ. 74762/01, 8 Δεκεμβρίου 2005). Υπενθυμίζει ομοίως ότι πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση αυτών των ατόμων όταν καλείται να ελέγξει τους τρόπους εκτέλεσης του μέτρου κράτησης βάσει των συμβατικών διατάξεων (*Riad et Idiab κατά Βελγίου*, αριθ. 29787/03 και 29810/03, § 100, CEDH 2008-...).

57. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι η προσφεύγουσα κρατήθηκε στο κέντρο της Πέτρου Ράλλη από τις 27 Ιουλίου 2010 έως τις 6 Ιανουαρίου 2011 αλλά ότι οι διάδικοι παρουσιάζουν εκδοχές οι οποίες δε συμπίπτουν ως προς τις επικρατούσες συνθήκες κράτησης εντός του επίμαχου κέντρου κράτησης.

58. Σε ό,τι αφορά τον χώρο που δίδεται σε κάθε κρατούμενο, το Δικαστήριο έχει πολυάριθμες φορές υπογραμμίσει ότι αν και μία επιφάνεια 4 τετραγωνικών μέτρων συνιστά ένα επιθυμητό πρότυπο, το να διαθέτει ο κάθε κρατούμενος στο πάτωμα μία επιφάνεια μικρότερη από 3 τετραγωνικά μέτρα προκαλεί τέτοιο υπερπληθυσμό που θα μπορούσε από μόνος του να οδηγήσει σε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης (*Ananyev και λοιποί κατά Ρωσίας*, αριθ. 42525/07 και 60800/08, § 145, 10 Ιανουαρίου 2012). Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου αυτού λόγω ιδίως του ότι οι προσφεύγοντες είχαν στη διάθεσή τους λιγότερα από τρία τετραγωνικά μέτρα προσωπικό χώρο όντας την ίδια στιγμή υποχρεωμένοι να παραμένουν συνέχεια εντός του κελιού τους με εξαίρεση ένα διάστημα μίας ώρας καθημερινά κατά το οποίο μπορούσαν να ασκηθούν λίγο στον εξωτερικό χώρο (*ibid.* § 166).

59. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι εν προκειμένω η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το κελί της, το οποίο μοιραζόταν με δεκαπέντε με είκοσι άλλες κρατούμενες, είχε εμβαδό 12 τετραγωνικών μέτρων. Από την πλευρά της, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα είχε τοποθετηθεί με τέσσερις άλλες κρατούμενες σε ένα κελί 12 τετραγωνικών μέτρων. Ωστόσο, όποιο κι αν είναι το ακριβές εμβαδόν του κελιού στο οποίο η προσφεύγουσα περνούσε το μεγαλύτερο μέρος των ημερών της, ο χώρος που, κατά την Κυβέρνηση, είχε δοθεί στην προσφεύγουσα ήταν μικρότερος από αυτόν που, σύμφωνα με τη νομολογία που υπενθυμίζεται στην προαναφερόμενη απόφαση *Ananyev και λοιποί*, αρκεί για να διαπιστωθεί παραβίαση του άρθρου 3, σε αυτή και μόνο τη βάση.

60. Η Κυβέρνηση δεν παρέχει επίσης πληροφορίες ως προς τη δυνατότητα των κρατουμένων να προαυλίζονται ή να έχουν οποιαδήποτε σωματική άσκηση σε ανοιχτό χώρο. Απεναντίας, η προσφεύγουσα προβάλλει την ύπαρξη σοβαρών προβλημάτων ως προς τούτο

υπογραμμίζοντας ότι στις κρατούμενες επιτρεπόταν να βγαίνουν στον διάδρομο είκοσι λεπτά την ημέρα και ότι, καθόλη τη διάρκεια της κράτησής της, οι κρατούμενες οδηγήθηκαν μία μόνο φορά σε ένα γειτονικό κλειστό στάδιο. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση δεν αντικρούει ούτε αυτούς τους ισχυρισμούς. Στην από 17 Νοεμβρίου 2010 έκθεσή της, κατόπιν επίσκεψης τον Σεπτέμβριο του 2009, η CPT υποστήριξε ότι ακόμη κι αν η εξωτερική αυλή ήταν «πλέον σε λειτουργία», οι κρατούμενοι δεν είχαν πρόσβαση σε αυτή όλες τις ημέρες (πιο πάνω παράγραφος 38).

61. Το Δικαστήριο διαπιστώνει, επιπλέον, ότι στην έκθεση αυτή η CPT προέβη και στη διαπίστωση ότι το κέντρο της Πέτρου Ράλλη, όπου η προσφεύγουσα παρέμεινε για πάνω από πέντε μήνες, εξακολουθούσε εν έτει 2009 να είναι ακατάλληλο για μακρόχρονη κράτηση παράνομων μεταναστών. Σε αυτό προστίθεται το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, προτού μεταφερθεί σε αυτό το κέντρο, είχε κρατηθεί από τις 8 Ιουλίου 2010 και για μία αρκετά μακρά περίοδο –δεκαοκτώ ημερών- στο αστυνομικό τμήμα Αρναίας. Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι, αφενός, το ίδιο το εσωτερικό δίκαιο απαγορεύει τη μακρόχρονη κράτηση ατόμων σε αστυνομικά τμήματα (άρθρο 66 § 6 του διατάγματος 141-1991 – πιο πάνω παράγραφος 35) και, αφετέρου, ότι η CPT κατήγγειλε στην από 15 Μαρτίου 2011 δημόσια δήλωσή της (πιο πάνω παράγραφος 39) την πρακτική των αρχών να χρησιμοποιούν τα αστυνομικά τμήματα για την κράτηση παρανόμων.

62. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υποβλήθηκε σε μία εξευτελιστική μεταχείριση ασυμβίβαστη με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Υπήρξε συνεπώς παραβίαση αυτής της διάταξης.

**ΙΙΙ. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ  
ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

63. Η προσφεύγουσα παραπονείται ομοίως για τον μη νόμιμο χαρακτήρα της προσωρινής κράτησής της ενόψει της απέλασής της. Επιπλέον, κατηγορεί τις εθνικές αρχές ότι δεν εξέτασαν επαρκώς και εντός εύλογου χρόνου τα παράπονά της περί μη νόμιμου χαρακτήρα της κράτησής της, ιδίως λόγω της διατήρησης της κράτησής της παρά την παθητικότητα που επέδειξαν οι εθνικές αρχές ως προς τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν ενόψει της απέλασής της, καθώς και μετά την κατάθεση της δεύτερης αίτησης ασύλου. Επικαλείται το άρθρο 5 §§ 1 και 4 της Σύμβασης, διάταξη της οποίας τα εφαρμοστέα εν προκειμένω τμήματα έχουν ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθως περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

(...)

στ) εάν πρόκειται περί νομίμου συλλήψεως ή κρατήσεως ατόμου επί σκοπώ όπως εμποδισθή από του να εισέλθη παρανόμως εν τη χώρα, ή εναντίον του οποίου εκκρεμεί διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

(...)

4. Παν πρόσωπον στερούμενον της ελευθερίας του συνεπεία συλλήψεως ή κρατήσεως έχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, ίνα τούτο αποφασίση εντός βραχείας προθεσμίας επί του νομίμου της κρατήσεώς του και διατάξη την απόλυσίν του εν περιπτώσει παρανόμου κρατήσεως.»

**Α. Επί της αιτίας της ελκόμενης από το άρθρο 5 § 4 σχετικά με την αναποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της κράτησης**

64. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η δυνατότητα που έχει ένας αλλοδαπός να υποβάλει αντιρρήσεις κατά της κράτησής του δυνάμει του άρθρου 76 του νόμου αριθ. 3386/2005 αποτελεί ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο υπό την έννοια του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης. Προσθέτει ότι, δυνάμει του νόμου αριθ. 3900/2010, ο οποίος τροποποίησε το άρθρο 76 § 3 του νόμου αριθ. 3386/2005, ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου εξετάζει στο εξής τη νομιμότητα της κράτησης του ενδιαφερομένου και μπορεί να διατάξει την αποφυλάκισή του εφόσον η απόφαση απέλασης δεν είναι νόμιμη.

65. Η προσφεύγουσα επικαλείται τα συμπεράσματα του Δικαστηρίου στην απόφαση *Tabesh κατά Ελλάδας* (αριθ. 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009) και, ιδίως, στις παραγράφους 62 και 63 αυτής.

66. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η έννοια της «lawfulness» (νομιμότητα) πρέπει να έχει την ίδια έννοια τόσο στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 της Σύμβασης όσο και στην παράγραφο 1, ώστε ένας κρατούμενος να έχει το δικαίωμα εξέτασης της κράτησής του όχι μόνο υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, αλλά και της Σύμβασης, των γενικών αρχών που καθιερώνει και του σκοπού των περιορισμών που επιτρέπει η παράγραφος 1. Το άρθρο 5 § 4 δεν εγγυάται το δικαίωμα δικαστικού ελέγχου σε τέτοιο εύρος ώστε να δίδει στο δικαστήριο το δικαίωμα να υποκαθιστά με την κρίση του την κρίση της αρχής από την οποία έχει εκδοθεί η απόφαση. Ο έλεγχος πρέπει ωστόσο να είναι αρκετά ευρύς ώστε να συμπεριλαμβάνει όλες τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για τη νομιμότητα της κράτησης ενός ατόμου σύμφωνα με την παράγραφο 1 (*Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 15<sup>ης</sup> Νοεμβρίου 1996, §

127, *Recueil des arrêts et décisions* 1996-V, *Dougoz κατά Ελλάδα*, αριθ. 40907/98, § 61, CEDH 2001-II).

67. Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι ο νόμος αριθ. 3900/2010, τον οποίο επικαλείται η Κυβέρνηση, τέθηκε σε ισχύ την 1<sup>η</sup> Ιανουαρίου 2011. Ωστόσο, την ημερομηνία αυτή, τα διοικητικά πρωτοδικεία Θεσσαλονίκης και Αθήνας είχαν ήδη αποφανθεί επί των αντιρρήσεων της προσφεύγουσας, και τούτο δυνάμει του άρθρου 76 του νόμου αριθ. 3386/2005 στην αρχική μη τροποποιηθείσα εκδοχή του.

68. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι έχει ήδη αποφανθεί επί του ζητήματος της αποτελεσματικότητας του δικαστικού ελέγχου σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο της κράτησης ατόμων ενόψει της διοικητικής απέλασής τους.

69. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την τρίτη παράγραφο του άρθρου 76 του νόμου αριθ. 3386/2005, το Δικαστήριο έχει ήδη διαπιστώσει ότι οι αντιρρήσεις τις οποίες μπορεί να υποβάλει ένας κρατούμενος αλλοδαπός κατά της απόφασης που διατάσσει την κράτησή του δεν χορηγούν ρητά στον δικαστή την εξουσία να εξετάσει τη νομιμότητα της απέλασης, η οποία συνιστά, στο ελληνικό δίκαιο, τη νομική βάση της κράτησης. Το άρθρο 76 § 4, όπως αυτό ήταν διατυπωμένο, επέτρεπε στα δικαστήρια να εξετάζουν την απόφαση κράτησης μόνο επί του πεδίου του κινδύνου φυγής ή της απειλής για τη δημόσια τάξη (προαναφερόμενες αποφάσεις *S.D. κατά Ελλάδα*, § 73, *Tabesh*, § 62 και *A.A. κατά Ελλάδα*, αριθ. 12186/08, § 73, 22 Ιουλίου 2010).

70. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι εν προκειμένω, στις αντιρρήσεις της ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, η προσφεύγουσα ουδέποτε προέβαλε το ζήτημα των ορίων της εξέτασης της νομιμότητας της κράτησης, όπως αυτό προβλέπεται από την παλαιά διατύπωση του άρθρου 76 § 4, στηριζόμενη εν ανάγκη στις προαναφερόμενες αποφάσεις *S.D. κατά Ελλάδα*, *Tabesh* και *A.A. κατά Ελλάδα*. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ως

προς τούτο ότι η Σύμβαση είναι απευθείας εφαρμοστέα στο ελληνικό δίκαιο και υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης του εσωτερικού δικαίου (άρθρο 28 § 1 του Συντάγματος). Η προσφεύγουσα παρουσίαζε ως λόγους ικανούς να αιτιολογήσουν την άρση της κράτησής της το γεγονός ότι διέμενε σε συμπατριώτισσές της οι οποίες διέθεταν ελληνικά διαβατήρια, ότι είχε λευκό ποινικό μητρώο και ότι η παρουσία της στη χώρα δεν αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και την εθνική ασφάλεια. Με την δεόντως αιτιολογημένη απόφαση αριθ. 888/2010 της 21<sup>ης</sup> Ιουλίου 2010, η πρόεδρος του δικαστηρίου απέρριψε τις αντιρρήσεις.

71. Εν αντιθέσει προς προηγούμενες ελληνικές υποθέσεις, στις οποίες το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 5 § 4, και στις οποίες οι προσφεύγοντες προέβαλαν τη μη δυνατότητα πραγματοποίησης της απέλασης, τις εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης ή την εκκρεμή εξέταση μίας αίτηση ασύλου (βλέπε, για παράδειγμα, προαναφερόμενη απόφαση *R.U. κατά Ελλάδας*, § 103, και *Efracimidze κατά Ελλάδας*, αριθ. 33225/08, § 64, 21 Ιουνίου 2011), εν προκειμένω η προσφεύγουσα δεν προέβαλε κανέναν άλλο λόγο μη νομιμότητας παρά μόνο εκείνους που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο.

72. Ως προς τις άλλες δυνατότητες που προσφέρονταν στην προσφεύγουσα, όπως η άσκηση αίτησης ακύρωσης, αίτησης αναστολής κατά της απόφασης απέλασης ή αίτησης έκδοσης προσωρινής διαταγής αναστολής της εκτέλεσης του μέτρου αυτού, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν έκανε χρήση ούτε αυτών.

73. Συνεπώς, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ελλείψεις του εσωτερικού δικαίου ως προς την αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου της θέσης υπό κράτηση ενόψει της απέλασης, που το είχαν οδηγήσει να διαπιστώσει παραβίαση του άρθρου 5 § 4 της Σύμβασης, δεν είναι εφαρμοστέες εν προκειμένω και δεν μπορούν να οδηγήσουν στην ίδια διαπίστωση.

74. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή πρέπει να απορριφθεί, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 α) και 4 της Σύμβασης.

**B. Επί της αιτίασης της ελκόμενης από τα άρθρο 5 § 1 σχετικά με τη μη νομιμότητα της κράτησης**

75. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει διαπιστώσει πολυάριθμες φορές παραβίαση του εν λόγω άρθρου σε ελληνικές υποθέσεις του ίδιου τύπου με την παρούσα. Για να πράξει τούτο, βασίσθηκε πάντοτε στις συγκεκριμένες περιστάσεις κάθε περίπτωσης και στον τρόπο με τον οποίο ενήργησαν τα δικαστήρια και οι αρχές, αλλά δεν απέκλεισε ότι το καθιερωθέν με το νόμο αριθ. 3386/2005 σύστημα θα μπορέσει κάποτε να προστατεύσει τα δικαιώματα των αλλοδαπών λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων του άρθρου 5 § 1 στ).

76. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι αν και ο κανόνας της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων πρέπει να εφαρμόζεται με μία σχετική ευελιξία και χωρίς υπερβολική τυπολατρεία, ωστόσο συγχρόνως, απαιτεί καταρχήν να προβάλλονται ενώπιον των κατάλληλων εθνικών δικαστηρίων, τουλάχιστον κατ'ουσίαν και σύμφωνα με τους τύπους και τις προθεσμίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο, οι αιτιάσεις που πρόκειται να διατυπωθούν εν συνεχεία σε διεθνές επίπεδο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, προαναφερόμενη απόφαση *Fressoz et Roire*, § 37, και *Αζινάς κατά Κύπρου* [GC], αριθ. 56679/00, § 38, CEDH 2004-III).

77. Εξετάζοντας τη σχετική ένσταση που προέβαλε η Κυβέρνηση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα κατέθεσε δύο φορές –στις 9 Ιουλίου και 9 Αυγούστου 2010- αντιρρήσεις κατά της διατήρησης της κράτησής της ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης και εκείνου των Αθηνών αντίστοιχα. Ισχυριζόταν ιδίως ότι είχε λευκό ποινικό

μητρώο, ότι δεν αποτελούσε κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, ότι δεν υπήρχε κίνδυνος φυγής της και ότι είχε γνωστή κατοικία.

78. Ωστόσο, η προσφεύγουσα ουδέποτε προέβαλε, στις αντιρρήσεις της ενώπιον των προαναφερόμενων διοικητικών πρωτοδικείων ή σε άλλο ένδικο μέσο, το ζήτημα της νομιμότητας της κράτησής της, αιτίαση την οποία εκθέτει τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου ισχυριζόμενη ιδίως ότι οι αρχές δεν είχαν προβεί σε καμία ενέργεια για τη σύνταξη των ταξιδιωτικών εγγράφων που έλειπαν και ότι δεν είχαν έρθει σε επαφή με το προξενείο της Γεωργίας στη Θεσσαλονίκη ή στην Αθήνα για τον σκοπό αυτό. Ούτε υπέβαλε νέες αντιρρήσεις, ή άλλο ένδικο μέσο περί παράνομης κράτησής της από τις 29 Οκτωβρίου 2010, ημερομηνία της δεύτερης αίτησης ασύλου.

79. Έπεται ότι πρέπει να γίνει δεκτή η ένσταση της Κυβέρνησης ως προς την αιτίαση αυτή, η οποία πρέπει ως εκ τούτου να απορριφθεί λόγω μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

#### IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

80. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

##### **A. Ζημία**

81. Η προσφεύγουσα αξιώνει 20.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

82. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι το ποσό αυτό είναι υπερβολικό και ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

83. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στην προσφεύγουσα 8.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

### **Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη**

84. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα δεν προβάλλει κανένα αίτημα καταβολής των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης. Δεν της χορηγεί συνεπώς κανένα ποσό για την αιτία αυτή.

### **Γ. Τόκοι υπερημερίας**

85. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από το άρθρο 3 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης λόγω των συνθηκών κράτησης.
3. *Αποφαίνεται*

- α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 8.000 (οκτώ χιλιάδες) ευρώ για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,
- β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 25 Σεπτεμβρίου 2012, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου  
εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 15 Οκτωβρίου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροντσόπουλος